

קוד האתיקה המקצועית של הסתדרות הפסיכולוגים בישראל הפ"י (8991)

מבוא

קוד האתיקה המקצועית הוא מסמך המבטא את עמדת הסתדרות הפסיכולוגים בישראל לגבי מערכת הערכים המקצועיים וכללי ההתנהגות האתית שצריכים להנחות את הפסיכולוגים בעבודתם. הקוד מכיל "עקרונות מנחים" ו"סטנדרטים אתיים": העקרונות המנחים הם ערכים המוגדרים כיעדים נשאים שמטרתם להנחות את הפסיכולוגים אל עבר האידיאלים העליונים של מקצוע הפסיכולוגיה. על הפסיכולוגים להתחשב בהם בעבודתם כאשר הם בוחרים בקו פעולה אתי וכאשר הם מפרשים את הסטנדרטים האתיים. הסטנדרטים האתיים נגזרים מהעקרונות המנחים ומגדירים כללים והנחיות מעשיות להתנהגות ראויה בתחומי הפעילות השונים של הפסיכולוגים. הם כוללים: סטנדרטים כלליים - הניתנים ליישום בכל הפעילויות המקצועיות והמדעיות של כל הפסיכולוגים; ופרק כללי על פרטיות וסודיות. נוסף לכך הוגדרו סטנדרטים אתיים (שאינם מופיעים בסטנדרטים הכלליים) לשירותים הפסיכולוגיים השונים כמו - הערכה ואבחון, טיפול, ייעוץ, הדרכה, מחקר ופרסומים. סטנדרטים אלה נדרשים במיוחד בשירותים הפסיכולוגיים הספציפיים תחת כותרתם הם מופיעים, אולם הם עשויים להתאים גם לשירותים פסיכולוגיים אחרים.

מטרת הניסוח המפורט של הסטנדרטים האתיים, היא לתת בידי הפסיכולוגים כלי שימש אותם לקבלת החלטות מקצועיות נכונות, בהתאם לערכי המקצוע, ויהווה אמת-מידה לשיפוט ההתנהגות המקצועית על-פי אותם ערכים. ככזה יהווה, הקוד האתי כולו, בראש ובראשונה בסיס ללמידה בתהליך החינוך וההכשרה המקצועית של הפסיכולוגים, ויעורר את תשומת הלב של פסיכולוגים מומחים ומתמחים ואת החשיבה שלהם לנושאים אתיים.

ודאי לא נכלל בקוד האתיקה הכל, וייתכן שבמהלך הזמן נמצא שלא כל מה שנכלל בו ניתן ליישום בפועל. יש לכן לראות בקוד זה מערכת דינמית הניתנת לשינוי.

פיתוח קוד אתי דינמי דורש מכל פסיכולוג: לעשות מאמץ ולהתנהג בצורה אתית, תוך בחינה ובדיקה של שאלות אתיות שונות, לעודד התנהגות אתית ראויה אצל סטודנטים, מודרכים ועמיתים, לייעץ ולהתייעץ עם עמיתים ועם ועדת האתיקה. קוד האתיקה יעודכן מפעם לפעם בהתאם לבעיות חדשות שיתעוררו, לפי הצרכים המשתנים של עבודת הפסיכולוגים בארץ, ובהתבסס על המלצות של פסיכולוגים שיובאו לידיעת ועדת האתיקה ויידונו בה. שינויים בקוד האתיקה יתקבלו על ידי הוועד המרכזי בהמלצת ועדת האתיקה של הפ"י ויובאו לידיעת כלל החברים. עבודתו של כל מי שעוסק בפסיכולוגיה צריכה להיות מודרכת על ידי הכרה של קוד האתיקה המקצועית; זאת כדי לכוון את עצמו לפעול ברמה המקצועית הגבוהה ביותר ועל-מנת להבטיח את רווחתם של כל אלו שאתם נמצאים בקשרים מקצועיים.

מועצת הפסיכולוגים החליטה לאמץ את קוד האתיקה של הפ"י ולהמליץ בפני כל הפסיכולוגים בארץ לראות בו קיום מנחים בעבודתם.

העקרונות המנחים

עקרון א' - מיומנות

על הפסיכולוגים לשאוף לשמירה על סטנדרטים גבוהים של מיומנות מקצועית בעבודתם, תוך הכרה בגבולות יכולותיהם הספציפיות ומגבלות ניסיונם; וכן יספקו רק את השירותים, וישתמשו רק בשיטות שלהם הוסמכו באמצעות השכלה והתמחות.

בתחומים בהם טרם גובשו סטנדרטים מקצועיים מוכרים, יפעילו הפסיכולוגים שיקול דעת וינקטו אמצעי זהירות הולמים על-מנת להגן על רווחת לקוחותיהם. עליהם להקפיד על התעדכנות בידע מדעי או מקצועי רלוונטי הקשור לשירות שאותו הם מעניקים, לעשות שימוש נאות במשאבים מדעיים ומקצועיים ולהכיר בצורך בלימוד מתמיד.

עקרון ב' - יושר

הפסיכולוגים יפעלו ביושר במדע, בהוראה ובעיסוק בפסיכולוגיה. בפעילויות אלו יגלו כנות, הוגנות וכיבוד הזולת. כאשר הם מתארים או מדווחים על כישוריהם, שירותיהם, תוצריהם, שכרם, מחקרם או דרכי הוראתם, יימנעו מהולכת שולל ומהטעיה. עליהם להבהיר לגורמים רלוונטיים את התפקידיהם ולנהוג בהם בצורה הולמת.

על הפסיכולוגים להיות מודעים ככל יכולתם למערכת האמונות האישית שלהם, לערכיהם ורגשותיהם, לצורכיהם ומגבלותיהם, על-מנת לצמצם עד כמה שזה ניתן את ההשפעה השלילית האפשרית של כל אלה על עבודתם.

עקרון ג' - אחריות מקצועית

פסיכולוגים יפעלו על-פי סטנדרטים גבוהים של אחריות מקצועית. עליהם להבהיר לבאים אתם בקשרי מקצוע את תפקידיהם והתחייבויותיהם המקצועיות, להתאים ככל האפשר את שיטות עבודתם לצרכים של האוכלוסיות המגוונות שבהן הם מטפלים, ולקבל על עצמם אחריות על עשייתם המקצועית. על הפסיכולוגים להתייעץ עם עמיתים, עם בעלי מקצוע ועם מוסדות אחרים ולשתף אתם פעולה במידה הדרושה כדי לשמור על האינטרסים של לקוחותיהם.

עקרון ד' - כיבוד זכויות האדם

פסיכולוגים יתנו את הכבוד הראוי לזכויות, לכבוד ולערך הבסיסיים של כל בני האדם. הם יכבדו את זכותם של בני האדם לפרטיות, סודיות, להגדרה עצמית ולאוטונומיה. מתוך מודעות לכך שמחויבויות משפטיות ואחרות עלולות לעמוד בסתירה לזכויות אלה, ולכן עליהם לנסות ולמצוא לכך פתרון הולם. על הפסיכולוגים להיות מודעים להבדלים אישיים ותרבותיים-חברתיים בין בני אדם - הבדלים כגון גיל, מין, מוצא אתני או לאומי, גזע, אמונה דתית או אידיאולוגית, ערכים, עמדה פוליטית, תרבות, נטייה מינית, נכות, שפה ומצב סוציו-אקונומי וכד'. על הפסיכולוגים לנסות לבטל את ההשפעה אפשרית על עבודתם של דעות קדומות הנובעות מהבדלים אלו, ולהימנע מלהשתתף ביוזעין במעשים מפלים ובלתי צודקים.

עקרון ה' - דאגה לרווחת אחרים

על הפסיכולוגים לתרום לרווחתם של אלו אתם הם נמצאים בקשר מקצועי, מתוך התחשבות בזכויות של לקוחותיהם, תלמידיהם, מודרכיהם ושל אלו המשתתפים במחקר שהם עורכים. עליהם להדגיש את מחויבותם כלפי אוכלוסיות חלשות וחסרי ישע (כגון: קטינים וחולי נפש). בעבודתם המקצועית יפעלו הפסיכולוגים על פי שיקולים של טובת הלקוח. במצבים של ניגוד אינטרסים, או כאשר נוצרים קונפליקטים בין מחויבויות סותרות, עליהם לשאוף לפתור את הקונפליקטים ולמלא את תפקידיהם בצורה אחראית למזעור הנזק. במידת הצורך ניתן לפנות ולקבל הנחיה מועדת האתיקה.

עקרון ו' - אחריות חברתית

על הפסיכולוגים להיות מודעים לאחריותם המקצועית והמדעית לקהילה ולחברה שבה הם עובדים וחיים ולהשתדל לתרום מזמנם לשם כך. עליהם ליישם ולהביא לידיעת הציבור את ידיעותיהם בפסיכולוגיה במטרה לתרום לרווחת בני האדם. על הפסיכולוגים לשאוף לצמצום הסבל האנושי. מחקריהם מכוונים לקדם רווחת המין האנושי ומדע הפסיכולוגיה ועליהם למנוע שימוש לרעה בעבודתם. על הפסיכולוגים לציית לחוק ולעודד חקיקה וגיבוש מדיניות חברתית לשירות האינטרסים של לקוחותיהם ושל הציבור הרחב.

סטנדרטים אתיים

הגדרות:

"לקוח" - מטופל וכל מי שמבקש או מבקשים עבורו שרות.

"שרות" - טיפול, אבחון, הערכה, שיקום, ייעוץ או הדרכה מקצועיים בתחום העיסוק בפסיכולוגיה.

במסגרת ההדרכה של פסיכולוגים, כל סטודנט או מודרך על-ידם יהיה כלקוח מבחינת מחויבויות הפסיכולוג כלפיו.

1. סטנדרטים כלליים

להלן סטנדרטים כלליים הניתנים ליישום בכל הפעילויות המקצועיות של הפסיכולוגים.

1.1 יישום כללי האתיקה.

קוד האתיקה (הכולל מבוא, עקרונות מנחים וסטנדרטים אתיים) חל על מכלול פעילותם המקצועית של הפסיכולוגים.

2.1 היחסים בין אתיקה וחוק.

במקרה של סתירה בין הוראות הקוד האתי של הפ"י ובין הוראות החוק, על הפסיכולוגים לכבד את הוראות החוק; יחד עם זאת עליהם להדגיש את מחויבותם לקוד האתיקה ולנקוט בצעדים על-מנת לפתור את הקונפליקט באופן סביר.

3.1 יחסים מקצועיים ומדעיים.

פסיכולוגים יספקו שירות רק במסגרת תפקיד או מערכת יחסים מקצועיים או מדעיים מוגדרים, וזאת לאחר הסכמה כדין של מקבל השרות.

4.1 דרישת מיומנות מקצועית.

א. פסיכולוגים ילמדו, יעסקו במחקר ויספקו שירותים הדורשים מומחיות, מיומנות או הכשרה מיוחדת - רק אם יש להם אותה המומחיות, המיומנות או ההכשרה, כאמור, או שהם מתמחים בפסיכולוגיה ופועלים תחת הדרכה כחוק.
ב. הפסיכולוגים רשאים לספק שירותים, ללמד או לעסוק במחקר בתחומים שהם חדשים לגביהם או בתחומים הכוללים שימוש בשיטות חדשות להם - רק אחרי שילמדו או יקבלו הכשרה תחת פיקוח ו/או ייעוץ הולמים מאנשים בעלי מיומנות והכשרה מקצועית מוכרת בתחומים או בשיטות אלו.
ג. בתחומים מקצועיים בהם אין סטנדרטים מוכרים להכשרה, ינקטו הפסיכולוגים בצעדים אחראיים על-מנת להבטיח את מיומנות עבודתם ולהגן על לקוחות, סטודנטים, אנשים המשתתפים במחקרים שהם עורכים ואחרים, מפני כל נזק אפשרי.

5.1 שמירה על רמת מומחיות.

בעבודתם המקצועית ינקטו הפסיכולוגים במאמצים מתמידים לשמור על מיומנות כישוריהם, על רמה סבירה של התעדכנות במיידע מקצועי ומדעי בתחום פעילותם, ויסתמכו על ידע זה בכל תחומי עיסוקיהם הלימודיים והמקצועיים.
במידת הצורך ירכשו את ההכשרה הנחוצה כדי להבטיח את טיב השרות לאוכלוסיות שונות, או שיפנו את הפונים אליהם לגורמים אחרים מתאימים.

6.1 מתן מיידע ללקוח.

א. מתן שרות פסיכולוגי מכל סוג שהוא - לפרט, לקבוצה או לארגון - מחייב את הפסיכולוגים לתת מראש מידע הולם על אופיו של השרות, תוך שימוש בשפה המובנת במידה סבירה למקבל השירות. כך גם לגבי התוצאות והמסקנות האפשריות עם סיומו של השרות.
ב. היה מבקש השרות גורם שלישי (למשל - מנהל מפעל המבקש מפסיכולוג אבחון של עובד) יבהירו הפסיכולוגים - עוד לפני מתן השרות - את טיב מערכת היחסים עם כל צד. הבהרה זו תכלול את תפקיד הפסיכולוג (למשל - מטפל, יועץ ארגוני, מאבחן או עד מומחה), מהו שימוש סביר בשרות המוענק או במידע המושג, ויצינו את העובדה שיתכן שיהיו מגבלות של סודיות.
ג. היה ונתבקש שרות שיש בו משום ניגוד אינטרסים בין הלקוחות (כגון - בני זוג בעלי אינטרסים מנוגדים, לקוח וגורמים חינוכיים, או גורמים סוציאליים וכד') על הפסיכולוגים להבהיר את טבע ואת מהות אחריותם לכל צד, ובמידת הצורך להתיעץ עם ועדת האתיקה.
ד. אם פסיכולוגים מנועים כדין לספק מידע ללקוח, עליהם להבהיר זאת ללקוח לפני מתן השרות.

7.1 הימנעות מפגיעה

א. בפעילויות הקשורות לעבודתם, יכבדו הפסיכולוגים את זכות הזולת להחזיק בערכים, בגישות ובדעות השונים מאלו שלהם, ועליהם לפעול ללא אפליה על רקע הבדלים אישיים ו/או תרבותיים-חברתיים.
ב. מכיוון שהשיפוט המדעי והפעולות המקצועיות של פסיכולוגים עשויים להשפיע על חיי אחרים, עליהם להמנע מלנצל את השפעתם לרעה.
ג. אם נודע לפסיכולוגים על שימוש לרעה או פירוש מוטעה של עבודתו, עליו לנקוט צעדים סבירים לתיקון או למזעור השימוש לרעה או הפירוש המוטעה.

ד. פסיכולוגים לא ינצלו את האנשים שעליהם הם מופקדים במסגרת פיקוח, הדרכה, הערכה או סמכות אחרת כגון - סטודנטים, מודרכים, מועסקים, משתתפים במחקר ולקוחות.

8.1 בעיות וקונפליקטים אישיים.

על הפסיכולוגים להכיר בכך שבעיות וקונפליקטים אישיים שלהם עלולים לפגוע ביעילותם המקצועית. לפיכך:
א. הם חייבים להיות ערניים לסימנים המורים על בעיותיהם האישיות ולוודא כי אלה לא יפגעו פגיעה ניכרת בעבודתם.
ב. היה ופסיכולוג מודע לבעיותיו האישיות העלולות לפגום בביצוע נאות של חובותיו הקשורים לעיסוקו המקצועי, עליו לנקוט אמצעים מתאימים - כגון קבלת ייעוץ או סיוע מקצועי. במידת הצורך עליו להגביל, להשהות או אף להפסיק את עבודתו המקצועית.

9.1 יעוץ והפניה.

א. פסיכולוגים יתייעצו עם עמיתים ובמידת הצורך יפנו אליהם לקוחות, הכל בהתחשב בטובת לקוחותיהם ותוך הסכמה הדדית ושמירה על כללי הסודיות הנדרשים.
ב. כאשר הדבר נדרש מבחינה מקצועית, ישתפו הפסיכולוגים פעולה עם בעלי מקצוע אחרים במטרה לשרת את לקוחותיהם בצורה מיטבית, מועילה ומתאימה.

10.1 הפנית לקוחות ממסגרת ציבורית

פסיכולוגים הנותנים שירות ללקוחות במסגרת ציבורית, יספקו להם את הדרוש במסגרת זו. אם נוצר צורך בשירות נוסף או משלים, שהוא מחוץ למסגרת האמורה, עליהם להפנות את הלקוח למסגרת מתאימה ולא להציע לו או להסכים להצעה שלו לספק לו שרות כזה בעצמם, אלא במקרים חריגים וגם זאת באישור מיוחד של הממונים עליהם.

11.1 האצלת סמכויות והדרכת כפופים.

א. פסיכולוגים חייבים לתת עזרה מרבית בעבודה, בהדרכה ובהשתלמות למתמחים בפסיכולוגיה שעובדים תחת פיקוחם המקצועי ו/או האדמיניסטרטיבי.
ב. בקשרים אקדמיים ובקשרי הדרכה, על הפסיכולוגים לקיים הליך הולם של מתן משוב שוטף לסטודנטים ולמודרכים.
ג. כאשר פסיכולוגים מטילים תפקידים על מועסקים, מודרכים או עוזרי מחקר - על סמך השכלתם, הכשרתם או ניסיונם המקצועי - עליהם לספק להם הדרכה ופיקוח נאות. אם מדיניות מוסדית, נהלים או נוהגים מונעים מהם מילוי מחויבות זו, על הפסיכולוגים לנסות לתקן את המצב במידת האפשר, ולא לתת ידם לנורמות לא תקינות.

21.1 תיעוד של עבודה מקצועית ומדעית

על הפסיכולוגים לתעד את עבודתם המקצועית ברמת פירוט ואיכות מתאימות, בצורה שתאפשר המשך מתן שירותים מאוחר יותר, ולשמור את הרשומות עד תום תקופת ההתיישנות.

31.1 שכר והסדרים כספיים.

א. על-מנת לקיים מערכת יחסים מקצועית או מדעית, על הפסיכולוגים להגיע עם לקוחותיהם, סמוך ככל האפשר לתחילת הקשר המקצועי, להסכם המגדיר את ההסדרים הכספיים ביניהם.
ב. אם צפויים אילוצים על השירותים בשל מגבלות כספיות, יש לדון על כך עם הלקוח בהקדם האפשרי.
ג. אם לקוחות לא משלמים כמוסכם עבור השירותים, ואם פסיכולוגים מעונינים להשתמש באמצעים כדי לגבות את שכרם, כולל אמצעים משפטיים - יודיעו ככל האפשר ללקוח שיקטו אמצעים כאלה כדי להעניק לו אפשרות לתשלום מידי, ולא יראו בהגשת תביעה זו משום הפרת הקוד האתי.

41.1 תשלום עבור הפניה.

פסיכולוגים לא מקבלים תשלום עבור הפניית לקוח, מהגורם אליו נעשתה ההפניה.

51.1 תיאור הפעילות המקצועית.

פסיכולוגים ימלאו אחר כללי האתיקה והוראות כל דין, כאשר הם מתארים ו/או מפרסמים את שירותיהם, או כאשר הם עוסקים בהפצת מידע פסיכולוגי - לציבור הרחב, בהדרכת פרטים או קבוצות, בהרצאות ובתיאור פעולותיהם המקצועיות, בפרסום, בהצהרות לתקשורת וכד'. התייעוד והתיאור, ככל שהדבר מותר להם, חייבים להיות אמינים, תוך שמירה על כבוד

המקצוע והימנעות מפגיעה בלקוחות או בעמיתים.

61.1 הצגה במדיה.

כאשר פסיכולוגים מייעצים או מחווים דעה מקצועית בפרסום כלשהו במדיה, עליהם להבטיח שאין אלה נוגדים את כללי האתיקה ו/או יוצרים מצג כאילו מדובר ביצירת קשר טיפולי.

71.1 המלצות.

פסיכולוגים אינם רשאים לבקש המלצות או הצהרות תמיכה מלקוחותיהם.

81.1 יחסים בין חברי הפ"י

א. חבר הפ"י חייב לגלות יחס קולגיאלי כלפי חבריו למקצוע, לשתף אתם פעולה בתחום המקצועי ולדאוג לכך שבמגעיו עם בעלי מקצועות אחרים ייווצרו יחסי הבנה וכבוד הדדי.

ב. חבר הפ"י לא ייתן חוות-דעת על מיומנותו של פסיכולוג אחר, אלא במסגרת דרישת החוק או למוסדות הפ"י לצורכי בירור, או לממונה על הפסיכולוג, או לפי בקשת הפסיכולוג עצמו.

2. פרטיות וסודיות

1.2 שמירה על סודיות

לפסיכולוגים יש מחויבות לכבד את זכות הסודיות של אלו שאתם הם עובדים - כולל לקוחות, משתתפי מחקר, עמיתים או יועצים; לשם כך עליהם לנקוט אמצעי זהירות, תוך הכרה בחוקי הסודיות, ו/או בכללים מוסדיים ו/או מקצועיים ו/או מדעיים.

2.2 דיון בגבולות הסודיות

א. על הפסיכולוגים להבהיר ללקוחותיהם ולארגונים שאתם יצרו קשר מקצועי או מדעי, את הכללים של שמירת סודיות, לרבות הגבלות סודיות החלות במסגרות של טיפול קבוצתי, זוגי ומשפחתי או ייעוץ ארגוני-תעסוקתי וכד', וכן הגבלות לגבי השימושים האפשריים במידע המופק תוך כדי מתן השרות.

ב. הבהרת כללי הסודיות תתקיים בתחילת הקשר וכן בכל פעם שחלות נסיבות חדשות, על פי אותן נסיבות.

3.2 מזעור הפגיעה בפרטיות

א. כדי לצמצם עד למינימום את הפגיעה בפרטיות הלקוח, על הפסיכולוגים לכלול בדיווחים ובייעוצים הנדרשים, בכתב ובע"פ, רק אינפורמציה המתאימה למטרת הייעוץ או הדיווח.

ב. פסיכולוגים ידונו או ימסרו מידע סודי שהושג בתהליך עבודתם רק למטרות מקצועיות ו/או על פי הוראות החוק.

ג. נוכחותו של אדם נוסף בעת מתן השירות, או במהלך מחקר, יתקיימו רק לאחר השגת הסכמה של משתתף במחקר, הלקוח, או מייצגיו החוקיים.

ד. הקלטה ו/או צילום ו/או צפייה במראה חד-כיוונית בעת מתן השירות, או במהלך מחקר, יתקיימו רק לאחר השגת הסכמה של המשתתף במחקר, הלקוח, או מייצגיו החוקיים.

4.2 ניהול רישומים.

פסיכולוגים ישמרו על סודיות ראויה בכתביה, אחסון, גישה, העברה ושימוש ברישומים שבשליטתם, בין אם הם כתובים, מוקלטים, או בכל צורת מאגר אחרת.

על הפסיכולוגים לנהל ולשמור על הרישומים בצורה המאפשרת להיענות לדרישות כללי האתיקה הללו. השמדת רישומים כנ"ל תעשה על-פי החוק.

5.2 סודיות מקצועית.

פסיכולוגים ישמרו בסוד כל מידע הנוגע ללקוח, שהגיע אליהם תוך כדי עיסוקם המקצועי; אלא אם הדבר נדרש או מותר על

פי חוק, או בהסכמת הלקוח, ותוך שיקול דעתם המקצועי. במקרה של מסירת מיידע יש ליידע על כך את הלקוח.

6.2 מידע חסוי במאגרי נתונים.

- א. אם מידע חסוי הנוגע למקבלי שירותים פסיכולוגיים מוכנס לבסיס נתונים או מערכת רישום בהיתר ועל-פי דין, והא זמין לאנשים שלא אושרה להם גישה אליו על-ידי מקבל השירותים, על הפסיכולוגים להשתמש בקודים או בשיטות אחרות כדי למנוע הכללת מזהים אישיים (כגון שם, מספר זהות וכד').
- ב. אם דו"ח מחקר, המאושר ע"י ועדת בדיקה מוסדית או גוף דומה, מחייב הכללת סימני זיהוי אישיים, ימחקו סימנים אלה שהוכנסו לשם כדיון, לפני שהמידע הופך זמין לאחרים, אלא אם תתקבל הסכמת הלקוחות לזיהוים.
- ג. לעובדים שאינם פסיכולוגים לא תותר נגישות לחומר על לקוחות, אלא אם כן התחייבו לשמירה על סודיות.

7.2 שימוש במידע חסוי למטרות לימודיות או אחרות.

פסיכולוגים לא יחשפו בכתיבה, הרצאותיהם או באמצעי תקשורת אחרים, מידע חסוי שהשיגו במהלך עבודתם ואשר מאפשר זיהוי אישי של לקוחותיהם (אינדיבידואליים או ארגוניים), מודרכיהם, סטודנטים, אנשים הלוקחים חלק במחקר שלהם או מקבלי שרות אחרים שלהם - אלא אם כן האדם או הארגון נתן לכך מראש אישור בכתב.

3. הערכה ואבחון

1.3 הערכה ואבחון פסיכולוגי.

- א. הערכות, המלצות, ודו"חות פסיכולוגיים, יתבססו על איסוף מדעי שיטתי ועל טכניקות אבחון מקובלות המספקים בסיס הולם לממצאיהם. סיכום הממצאים והמסקנות המקצועיות הנובעות מהם יקבעו רק על-פי שיקול דעתם המקצועית של הפסיכולוגים.
- ב. פסיכולוגים ימסרו חוות-דעת פסיכולוגית, בכתב או בעל-פה, על אדם רק בהסכמתו ו/או על פי דרישת החוק.
- ג. המאבחן בפועל חייב בחתימה מזהה על הדו"ח, גם במידה ויש צורך בחתימות אחרות מחייבות.

2.3 שימוש הולם באבחון.

פסיכולוגים ימנעו משימוש לרעה בשיטות אבחון פסיכולוגיות, תוצאותיהן ופירושיהן, וינקטו צעדים מתאימים על-מנת למנוע מאחרים לנצל לרעה את האינפורמציה ששיטות אלו מספקות. הדבר כולל הימנעות ממתן תוצאות אבחון גולמיות או נתונים גולמיים לאנשים שאינם מוסמכים להשתמש בהם.

3.3 בניית מבחנים.

פסיכולוגים המפתחים מבחנים ושיטות אבחון אחרות ומבצעים באמצעותם מחקר, ישתמשו בנהלים מדעיים ובמידע מקצועי עדכני לשם עיצוב המבחן, סטנדרטיזציה ותקפות שלו, צמצום או ביטול השפעת דעות קדומות, וכן יתנו המלצות לשימוש בהם.

4.3 שימוש באבחון באופן כללי ועם אוכלוסייה ספציפית.

- א. על הפסיכולוגים המבצעים מבחנים, נותנים ציונים ומפרשים אותם, להכיר את המהימנות, התקפות והסטנדרטיזציה של הכלים שבהם הם משתמשים, וכן להשלכות של השימוש בהם.
- ב. על הפסיכולוגים להבהיר את גבולות הוודאות של אבחנות, ניבויים או המלצות הניתנים לגבי נבדקים.
- ג. על הפסיכולוגים להשתמש בשיטות אבחון ו/או נורמות של מבחנים המתאימות לנבחן. זאת בהתאם לגורמים אישיים (כגון גיל, מין וכד') ו/או תרבותיים-חברתיים של הנבדק. אם לא נמצאה השיטה המתאימה - עליהם לבצע התאמה בהעברה או בפירוש המבחן ולציין זאת בדיווחיהם.

5.3 פירוש של תוצאות אבחון.

כאשר פסיכולוגים מפרשים תוצאות אבחון, כולל פירוש ממוחשב, עליהם להתחשב במגוון גורמים הקשורים במבחן ובאפיוני

האדם המאובחן, גורמים ואפיונים אשר יכולים להשפיע על שיפוט הפסיכולוג או לפגוע בדיוק פירושו. בעת מתן פירוש לתוצאות המבחנים, על הפסיכולוג לציין את ההסתייגויות המרכזיות שיש לו לגבי דיוק או מגבלות פירושו.

6.3 הדרכת אנשים לא מוסמכים.

פסיכולוגים לא יתנו ידם ולא ילמדו או יכשירו אנשים לעשות שימוש במבחנים הפסיכולוגים המקובלים, אם אלה אינם פסיכולוגים או סטודנטים לפסיכולוגיה.

7.3 צייון מבחנים ושירותי פירוש.

הפסיכולוגים אחראים על הפירוש והשימוש המתאימים בכלי אבחון, בין אם הם מבצעים, מציינים ומפרשים מבחנים אלה בעצמם, ובין אם הם משתמשים בשירותים ממוחשבים או אחרים.

8.3 הסברת תוצאות אבחון.

פסיכולוגים העוסקים באבחון יבטיחו שיינתן הסבר מספק של תוצאות אבחון תוך שימוש בשפה מובנת באופן סביר לאדם המאובחן או לאדם אחר המוסמך (חוקית) בשם הלקוח - למעט אם נקבע מראש עם הנבחן ובצורה ברורה שלא יקבל הסבר על ו/או התוצאות האבחון.

9.3 שמירה על ביטחון מבחן.

פסיכולוגים לא יעשו שימוש במבחנים באופן שעלול לפגום בתקפותם ומהימנותם.

4. שרות פסיכולוגי- טיפול, יעוץ והדרכה

1.4 הבניית היחסים.

- א. פסיכולוגים ידונו עם לקוחותיהם, סמוך ככל האפשר לתחילת השרות, בנושאים הקשורים במערכת היחסים המקצועיים ביניהם - כגון טבעו של הטיפול ומסלולה הצפוי, שכר, סודיות וכד'.
- ב. בכל קשר עם לקוח, על הפסיכולוג להיות גלוי בנושאים הקשורים במומחיותו ודרגתו המקצועית.
- ג. הפסיכולוגים יענו לשאלות לקוחותיהם בנוגע לשרות, וישתמשו בשפה מובנת באופן סביר ללקוחות.

2.4 הסכמה לשרות.

- א. הפסיכולוג יקבל את הסכמת הלקוח למתן השרות או לנהלים הקשורים בו, תוך שימוש בשפה המובנת לו באופן סביר. תוכן ההסכמה המוצהרת ישתנה בהתאם לנסיבות.
- ב. כאשר מקבל השרות איננו רשאי לתת את ההסכמה (קטין או פסול דין), על הפסיכולוג להשיג הסכמה ממי שמוסמך כחוק לתת אותה.
- ג. על הפסיכולוג להסביר למקבל השרות את טיב השרות. אם מקבלי השרות הם אלה הנזכרים בסעיף ב' - יעשה הדבר באופן התואם את יכולותיהם הפסיכולוגיות, תוך התחשבות בהעדפותיהם וטובתם.

3.4 הענקת שירותים פסיכולוגיים ללקוחות שניתנים להם שירותים בעלי זיקה דומה על ידי אחרים.

פסיכולוגים רשאים להציע או לספק שירותים פסיכולוגיים ללקוחות שכבר מקבלים שירותים בעלי זיקה דומה (כגון יעוץ זוגי, שירותי בריאות הנפש וכד') ממקור אחר ובלבד שישקלו בזהירות את נושאי ההתערבות ואת רווחתו הפוטנציאלית של הלקוח, ידונו עמו בנושאים אלו ויקבלו את הסכמתו לפנייה אל נותן השרות האחר. זאת כדי להקטין עד למינימום את הסיכון לבלבול וקונפליקט. במידה ולא יקבלו הסכמה כזאת - לא יטפלו בלקוח.

4.4 קשרים מקבילים.

א. פסיכולוגים חייבים להיות רגישים לפוטנציאל של השפעות מזיקות של קשרים אחרים (קשרים מקבילים) על עבודתם ועל לקוחותיהם.

ב. לפיכך, פסיכולוגים המטפלים בלקוח ימנעו מכל קשר נוסף אתו אם יש חשש שקשר כזה עלול לחבל באובייקטיביות שלהם ובטיב הטיפול.
ג. אם הפסיכולוגים מגלים, שכתוצאה מגורמים בלתי צפויים נוצר קשר מקביל שעלול לדעתם להזיק, ינסו לפתור זאת תוך התייחסות למיטב האינטרסים של הלקוח.

5.4 החלפת פסיכולוגים

כאשר לקוח מחליט להחליף את הפסיכולוג המטפל ו/או היועץ, חובה על אותו פסיכולוג לסייע - במידת האפשר והצורך - לפסיכולוג הממשיך בטיפול ו/או ביועץ.

6.4 התנהגות בעלת אופי מיני.

א. פסיכולוגים ימנעו מהתנהגות בעלת אופי מיני עם לקוחותיהם כל עוד קיים קשר מקצועי ביניהם, לרבות רמיזה במהלך השירות על תכנון קשרים עתידיים כאלה.
ב. פסיכולוגים לא יקיימו מערכת יחסים מינית עם סטודנטים או מודרכים, אשר הם מוסרים הערכה לגביהם, או שיש להם סמכות ישירה עליהם; זאת מתוך חשש שקיים סיכון סביר שמערכות יחסים כאלה יטו את שקול הדעת או יהיו נצלניות.
ג. פסיכולוגים לא יתנו שרות לאנשים שהיה להם אתם קשר מיני בעבר.
ד. מומלץ שפסיכולוגים ימנעו מקשר מיני עם לקוח לשעבר. פסיכולוג שמקיים קשר כזה לאחר הפסקה או סיום השרות, אחראי להבטיח שלא ינצל את הקשר המקצועי, בהתחשב בכל הגורמים הרלוונטיים - לרבות משך הזמן שעבר מאז סיום הקשר המקצועי, אופיו ומשכו, נסיבות סיום הקשר המקצועי ומצבו הנפשי הנוכחי של הלקוח.

7.4 הפסקת הקשר המקצועי.

א. פסיכולוגים לא יסיימו קשר מקצועי עם לקוח אלא כאשר ברור בצורה סבירה שהלקוח לא זקוק יותר לשרות, או אין לו תועלת מהשרות, או שנגרם לו נזק מהמשך השרות, או שהסתיים החוזה ביניהם, או שהלקוח ביקש להפסיק, או בגלל מגבלות כספיות.
ב. לפני סיום מסיבה כל שהיא במתן השרות, למעט אם הדבר נמנע עקב התנהגות הלקוח, על הפסיכולוג לדון עם הלקוח על משמעות סיום מתן השרות. במידת הצורך עליו לספק לו ייעוץ מתאים לפני הסיום ו/או להציע לו ספקים חליפיים למתן השרות, ולנקוט בצעדים נדרשים אחרים כדי לסייע בהעברת האחריות לספק שרות אחר אם הלקוח זקוק לכך מידית.
ג. על הפסיכולוגים לנקוט באמצעים סבירים לתכנון המשך הסיוע הפסיכולוגי במקרה של הפרעה במתן השירותים הפסיכולוגיים בגלל גורמים כמו מחלה, חוסר זמינות, מעבר מקום או שינוי בחוזה ההעסקה של הפסיכולוג, או הגבלות כספיות של הלקוח.

5. מחקר ופרסומים

1.5 דאגה למשתתפי מחקר

על הפסיכולוגים לנקוט צעדים סבירים כדי לדאוג להגנה הולמת, לכבודם ולרווחתם של המשתתפים במחקר וכן לאנשים אחרים המושפעים מהניסוי או המחקר.

2.5 אחריות על עוזרי מחקר.

א. הפסיכולוגים אחראים לשמירת העקרונות המנחים של האתיקה, בביצוע מחקר הנערך על-ידם או על-ידי אחרים שנמצאים תחת פיקוחם.
ב. חוקרים ועוזריהם רשאים למלא רק את התפקידים שהוכשרו והוכנו לקראתם בצורה הולמת.

3.5 חלוקת אחריות במחקר.

לפני שהם מתחילים בעריכת מחקר (מלבד במחקר המערב רק נבדקים אנונימיים, תצפית שדה וכד') על הפסיכולוגים לחתום על הסכם עם המשתתפים; בהסכם זה יובהר אופי המחקר, תחומי האחריות של כל צד, וכן השימוש העתידי

4.5 הסכמה להשתתף במחקר.

א. על הפסיכולוגים להשתמש בשפה מובנת באופן סביר למשתתפים במחקר, להסביר להם על אופי המחקר ולענות על שאלותיהם. עליהם לפרוס בפני המשתתפים את הגורמים המרכזיים שעשויים להשפיע על רצונם או על אי רצונם להשתתף במחקר (כמו סיכונים, חוסר נוחות, הגבלות על סודיות) ולהבהיר להם שהם חופשיים להשתתף, לסרב להשתתף או לפרוש מהמחקר, ומהן התוצאות הצפויות בשל סירוב או פרישה. הסכמת המשתתפים תתועד בצורה הולמת.

ב. כשמשתתפי המחקר הם סטודנטים או כפפים, הפסיכולוגים ידאגו באופן מיוחד להגן עליהם מהתוצאות השליליות האפשריות של סירוב להשתתף או פרישה ממנו.

ג. כאשר השתתפות במחקר היא במסגרת דרישות קורס אוניברסיטאי, תינתן לסטודנט אפשרות בחירה בין מחקרים.

ד. לגבי ילדים או מבוגרים שאינם יכולים על-פי דין לתת הסכמתם, על הפסיכולוג, בכל זאת, לספק להם הסבר נאות, ולהשיג את הסכמת המשתתף ו/או אישור מאדם המוסמך לכך כדין.

5.5 הסכמה ביודעין לצילום או הקלטה במחקר.

פסיכולוגים משיגים הסכמה ביודעין ממשתתפי מחקר לפני שמצלמים או מקליטים אותם בכל צורה, אלא אם כן המחקר כולל רק צפייה ניטראלית במקום ציבורי ולא צפוי שיהיה שימוש בהקלטה באופן שיוכל לגרום זיהוי או נזקים אישיים.

6.5 תמריצים למשתתפים במחקר.

על הפסיכולוגים להימנע מלהציע תמריצים כספיים או אחרים, מוגזמים או בלתי הולמים כדי להשיג הסכמה להשתתף במחקר, במיוחד כאשר תמריצים כגון אלו עלולים לכפות השתתפות.

7.5 דאגה לחיות המשמשות את המחקר.

א. על הפסיכולוגים אשר עורכים מחקר המשתף בעל-חיים, לטפל בהם בגישה הומנית.

ב. פסיכולוגים המאומנים בשיטות מחקר ויש להם ניסיון בטיפול בחיות מעבדה, יפקחו על כל ההליכים המערבים חיות ויהיו אחראים להבטיח התחשבות נאותה בנוחותן, בריאותן ובטיפול בהן.

ג. שימוש בהליך החושף חיה לכאב, לחץ או מחסור, יעשה רק אם לא קיים הליך חליפי, ואם המטרה מוצדקת הודות לערכה המדעי, הלימודי או היישומי.

ד. כאשר הכרחי לסיים חיי בעל-חיים, יעשה הדבר תוך מאמץ מרבי למזער את הכאב ובהתאם להליכים מקובלים.

8.5 מתן קרדיט עבור פרסום.

א. פסיכולוגים ייקחו אחריות וקרדיט, כולל קרדיט על זכות יוצרים, רק על עבודה שהם ביצעו למעשה או שתרמו לביצועה.

ב. בפרסום מדעי, ההגדרה של כותב עיקרי וקרדיט פרסומי אחר ישקפו את התרומה המדעית של הנוגעים בדבר, ללא קשר לסטטוס האקדמי או המוסדי שלהם.

ג. סטודנט יצוין ככותב ראשי במאמר שמשתתפים בו מספר כותבים, כאשר המאמר מבוסס על עבודת הדוקטוראט או התזה שלו, אלא אם כן ויתר על כך.

9.5 בודקים מקצועיים.

פסיכולוגים הבודקים חומר המיועד לפרסום, או לקבלת מענק או כבדיקת הצעת מחקר אחרת, יכבדו את הסודיות ביחס לאלו שהגישו את החומר ואת זכויות הבעלות שלהם על אינפורמציה זו.

6. פתרון נושאים אתיים

1.6 הכרה של כללי האתיקה

על הפסיכולוגים להכיר את כללי האתיקה הללו, וכללי אתיקה של מקצועות אחרים שיש להם נגיעה לעבודת הפסיכולוגים. אי ידיעה או חוסר הבנה של סטנדרט אתי אינם כשלעצמם הגנה בפני האשמה בהתנהגות לא אתית.

2.6 התמודדות עם נושאים אתיים

כאשר פסיכולוג לא בטוח האם מצב או פעולה מסוימת יפרו את כללי האתיקה הללו, עליו להתייעץ עם עמיתים, או עם ועדת האתיקה של הפ"י כדי לבחור בתגובה הולמת.

3.6 קונפליקטים בין אתיקה ודרישות ארגוניות

אם דרישה של ארגון אליו קשורים פסיכולוגים מתנגשת עם כללי האתיקה הללו, פסיכולוגים מבהירים את אופי הקונפליקט, מבהירים את מחויבויותיהם לכללי האתיקה, ובמידת האפשר מנסים לפתור את הקונפליקט באופן המאפשר דבקות מרבית בכללי האתיקה.

4.6 פתרון לא פורמאלי של הפרות אתיות

כאשר פסיכולוגים סבורים שנעשתה הפרה אתית על ידי פסיכולוג אחר, ינסו לתקן זאת על ידי הבאת הדבר לתשומת הלב של אותו פסיכולוג. כל זאת אם הפתרון הלא רשמי נראה מתאים וההתערבות איננה מפירה שום זכויות סודיות שעשויות להיות מעורבות בכך.

5.6 דיווח על הפרות אתיות

א. אם הפרה אתית גלויה אינה מתאימה לפתרון בלתי רשמי, או שאיננה נפתרת כראוי בצורה זו, זכותם של הפסיכולוגים לנקוט בפעולה נוספת בהתאם למצב, אלא אם כן פעולה כזו מתנגשת עם חובת הסודיות באופן שאינו ניתן לפתרון. פעולה כזו יכולה לכלול פניה לועדת אתיקה של הפ"י או לועדת התלונות של משרד הבריאות.
ב. כאשר מוגשת תלונה לגבי התנהגות אתית של פסיכולוג, אין להפלות אותו לרעה, ולא את המלינים, עד לסיום בירור התלונה.

6.6 שתוף פעולה עם ועדות אתיקה

על הפסיכולוגים לשתף פעולה עם הליכי ועדת האתיקה ולהיענות לפניותיה. חוסר שתוף פעולה הוא כשלעצמו הפרה אתית.

7.6 הועדה לאתיקה מקצועית של הסתדרות הפסיכולוגים בישראל תפעל לפי תקנון הפ.י.